

Sak nr. 02/19

20. januar 2019 har Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis avsagt slik

AVGJØRELSE

Nemndas sammensetning: Nils Grytten
Truls Disen
Janne K. Bethuelsen

Parter: xxx, fratredende part

-

xxx, tiltredende part

I. INNLEDNING

Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis skal fastsette kjøpesummen i forbindelse med overdragelse av en spesialistpraksis innen øre-nese-halssykdommer. Praksisen er lokalisert i xxx, og har driftsavtale med Helse Nord RHF.

Saken behandles etter reglene i rammeavtalen mellom De regionale helseforetak og Legeforeningen om avtalepraksis for spesialister pkt. 11.1 og har sin bakgrunn i at xxx er tildelt avtalehjemmelen som xxx har hatt med Helse Nord RHF om avtalepraksis innen øre-nese-halssykdommer.

Partene har bedt nemnda om å fastsette hvilket vederlag xxx skal betale til xxx i anledning overdragelse av spesialistpraksisen.

Det ble avholdt befaring og møte i praksisen 8. januar 2019. Til stede var en fulltallig nemnd og begge sakens parter.

I forkant hadde partene innsendt skriftlige redegjørelse for sitt syn på saken, supplert med noe av den dokumentasjon som nemnda hadde bedt om.

Nemndas sammensetning er i henhold til oppnevning av Den norske legeforenings sentralstyre og slik at Janne Bethuelsen tjenestegjør som vara for fast nemndsmedlem Arve Kristiansen som har vurdert seg inhabil i saken. Ingen av partene har reist innsigelse mot nemnds-sammensetningen.

Sentralstyret i Legeforeningen har gitt retningslinjer som gjelder for nemndsbehandling ved overdragelse av privat spesialistpraksis med driftsavtale. Nemnda har lagt disse, samt voldgiftslovens bestemmelser, til grunn for sitt arbeid med saken.

Partene har fri rådighet over sakens gjenstand og nemnda kan således ikke treffe en avgjørelse som går utenfor partenes påstander (krav/tilbud).

Nemnda har kommet frem til en enstemmig avgjørelse. Avgjørelsen er basert på sakens dokumenter, nemndas befarings og møtet med partene.

II. SAKENS FAKTUM

Type praksis

Gjenstand for overdragelse er en solopraksis innen fagområdet øre-nese-halssykdommer. Fratredende lege har hatt 75 % driftsavtale i driftstilskuddsklasse III. Samme betingelser vil gjelde for tiltredende part.

Innehaver av praksisen er xxx som har drevet den sammenhengende siden oppstarten i 1993. Praksisen har formelt sett vært driftet gjennom aksjeselskapet xxx, men selve aksjeselskapet er ikke gjenstand for overdragelse.

Praksisen har utad benyttet betegnelsen «xxx», et navn som blir med i overdragelsen til ny innehaver.

xxx har drevet virksomheten som en generell ØNH-praksis, men uten ansatt audiograf.

Praksisen drives etter en leieavtale med xxx, med diverse fellesrom, venterom og resepsjon mv. med et allmennleger. xxx disponerer et kontor i dette legesenteret. Det er ikke egne ansatte i spesialistpraksisen, disse leies gjennom en avtale med innehaver av xxx.

Lokaler/beliggighet

xxx er beliggende i xxx. Praksislokalet er på gateplan og tilgjengelig for bevegelseshemmede.

xxx disponerer eksklusivt et areal på 40 m². I tillegg inngår fellesareal samt renhold, elektrisitet og oppvarming. Månedlig leiesum er kr 21 000. Leieavtalen har en gjensidig oppsigelsesfrist på 6 måneder.

Personell

Det er som nevnt over ikke eget personell ansatt i praksisen, men Xxx leier sekretærtjeneste av xxx mot en månedlig betaling på kr 24 000,- pr mnd. I dette inngår alminnelig legesekretærarbeid, så som bistand til timelister, telefontjeneste, prøvetaking mv. Det opplyses at sekretærene har sykepleierbakgrunn med 10 – 25 års erfaring. Det er ikke tilsatt audiograf i legesenteret eller hos Xxx.

Systemer/rutiner i praksisen mv

Det er felles datasystem med xxx, hvor Xxx benytter tilpasset ØNH modul. Serviceavtale med IT-firma inngår i husleien. Også datasystemet er xxx. Lovpålagte krav om Helsenett og e-resepter er etterfulgt. Det er felles betalingsterminal fra Melin med legesenteret.

Pasientgrunnlag

Normtallene for konsultasjoner er i utgangspunktet på 3500 for en 100 % praksis innen dette fagområdet. Ettersom dette er en 75 % avtale, er normtallet 2 625. Faktisk antall konsultasjoner for praksisen var i 2017 på 2687.

Pasientgrunnlaget er i utgangspunktet xxx og omkringliggende kommuner, rundt 42 000 i nedslagsfeltet.

Økonomiske forhold.

Fremlagte regnskap fra fratredende part innbefatter også inntekter og kostnader som ikke vedrører praksisdriften. Isolerer en de tallene viser dette en brutto omsetning i praksisen årlig på rundt kr 3 800 000 og kostnader på snaut kr 600 000. Dette gir et driftsoverskudd på ca kr 3 200 000.

Kontinuitet/fravær

Xxx har drevet praksisen siden 1993. Det har ikke vært fravær fra hans side som vurderes å påvirke praksisens verdi.

Attraktivitet

Det meldte seg 1 søker (Xxx) da hjemmelen ble utlyst i denne omgang. Den har tidligere vært forsøkt utlyst uten at det tilkom søkere, herunder som en senior-juniorordning.

Tiltredende part har også påpekt vansker med å få besatt andre ledige ØNH-hjemler/stillinger i regionen.

Utstyr/inventar

Nemnda legger på bakgrunn av befaringen til grunn at praksisen er tilstrekkelig utstyrt for å dekke de fleste ordinære polikliniske undersøkelser og behandlinger i en ØNH-praksis. Det er ikke eget rom for audiograf og heller ikke utstyr for kirurgi ut over småkirurgi som kan tas på legens kontor.

Deler av utstyret, herunder «unit» er fra 2008. Annet utstyr er av eldre dato. Av fremlagt regnskap er tallet for avskrivninger svært lavt, hvilket tilsier at det ikke er gjort nevneverdige investeringer de siste årene.

III. PARTENES ANFØRSLER

Fratredende lege, xxx xxx, har i korthet anført:

Det er en praksis som har vært grunnlagt og driftet av Xxx siden 1993. Praksisen har stor pågang av pasienter fra et stort nedslagsområde. Det er høy omsetning og lave kostnader hvilket medfører høy inntjening.

Det er gunstig husleieavtale og avtale for leie av sekretærtjenester. Dette sikrer fleksibilitet. Lokalene er godt egnet for slik praksis og samlokaliseringen med allmennlegene er positiv.

Selv om utstyret er nedskrevet bokføringsmessig, er bruksverdien lik med nytt utstyr. En omsetter ikke mer selv om en har investert i nyere utstyr.

Det er bedt om at kjøpesummen settes til kr 3 600 000, hvorav kr 400 000 gjelder utstyr og inventar og kr 3 200 000 er vederlag for opparbeidet praksis.

Tiltredende lege, xxx xxx, har i korthet anført:

Dette er en solopraksis som drives i samlokalisering med et allmennlegekontor.

Pasienttilstrømmingen til praksisen har vært stor, og forventes også å være det i framtiden.

Den potensielle inntjeningen er god. Like fullt har dette vært en hjemmel som har framstått som lite attraktiv for potensielle nye spesialister i faget. Dette kan forklares med fravær av fagmiljø på stedet, manglende støttepersonell tilknyttet praksisen, lokaler ikke godt nok tilpasset audiologiske undersøkelser eller kirurgiske operasjonsfasiliteter, samt noe umoderne utstyr i praksisen. I tillegg tilkommer det at det kun er en 75% hjemmel på et sted hvor der er begrensede muligheter til å få tilleggsjobb utenfor hjemmelen for å få en full stilling i spesialiteten totalt.

Medisinskteknisk utstyr faller raskt i verdi og der er ikke investert i nytt utstyr de siste 10-15 årene. Det er ikke utstyr eller rom for å drive med kirurgisk aktivitet. Tiltredende part har anført at han vil måtte foreta en del investeringer i utstyr etter overtagelsen.

I 2018 ble en 100% hjemmel i xxx innen fagområdet overdradd for 1,55 millioner. Der var det fire søkere til en gruppepraksis med stor omsetning og flere ansatte (audiografer).

Det er gitt et tilbud på 500 000 fordelt på utstyr og inventar med kr 100 000 og opparbeidet praksis med kr 400 000.

IV. NEMNDAS VURDERING

Nemnda skal med bindende virkning fastsette verdien på utstyr og inventar samt vederlaget for opparbeidet praksis i anledning overdragelsen mellom partene.

Utstyr/inventar

Det foreligger ikke fastsatte eller omforente kriterier for verdifastsettelse av brukt medisinsk utstyr. Den reelle markedsverdien er vanskelig å anslå med særlig grad av nøyaktighet og markedet for slikt utstyr er lite oversiktlig. Nemndas oppgave vil som utgangspunkt være å fastsette en skjønsmessig bruksverdi for utstyret.

Det er ikke fremlagt noen utstyrliste eller oversikt over innkjøpsår og innkjøpspriser, og verdifastsettelsen må dermed baseres et utstrakt skjønn fra nemndas side.

Nemnda bemerker at deler av utstyret i praksisen er forholdsvis gammelt, men fremdeles i daglig bruk. Kjøper vil kunne starte opp i praksisen uten vesentlige investeringer på kort sikt. Om han selv har ønske om et mer moderne utstyr, står han selvsagt fritt til å gjøre det, men nemnda holder det ikke som en nødvendighet.

Selv om brukt medisinsk utstyr vil ha en forholdsvis nøktern omsetningsverdi, anser nemnda at det har en klar bruksverdi implementert i den praksis som er gjenstand for overdragelse.

Dette innebærer at nemnda skjønsmessig vurderer tiltredende parts tilbud på kr 100 000 som for lavt for utstyret. Samtidig anser at fratredendes krav på kr 400 000 er for høyt, særlig tatt i betraktning utstyrets gjennomsnittlige alder.

Etter en helhetsvurdering finner nemnda å fastsette verdien av utstyret til kr 300 000.

Opparbeidet praksis

Hva gjelder verdien av opparbeidet praksis, viser nemnda til at selve driftstilskuddshjemmen ikke er gjenstand for overdragelse ettersom den tildeles av det regionale helseforetaket gjennom et forvaltningsvedtak etter forutgående utlysning.

Vurderingen av "opparbeidet praksis" skal ikke baseres på rent forretningsøkonomiske kriterier og er ikke sammenfallende med forretningsbegrepet "goodwill" slik det tradisjonelt kjennes fra andre områder.

Nemndas oppgave er å finne merverdien som overtagende lege får som følge av at han overtar en opparbeidet praksis, fremfor å starte praksis uten slikt grunnlag.

Det skal foretas en skjønnsmessig vurdering og nemnda viser særlig til rammeavtalens pkt. 11.1, samt retningslinjene som er vedtatt av sentralstyret i Legeforeningen.

I følge disse skal verdien av opparbeidet praksis fastsettes etter en helhetsvurdering hvor en bl. a. vektlegger følgende relevante kriterier:

- Kontinuitet
- Type praksis (gruppe- eller solo)
- Kontorrutiner
- Opplært personell
- Attraktivitet/ beliggenhet
- Omsetning
- Pasientgrunnlag
- Samarbeidsavtaler
- Systemer i praksisen (eks journalsystem)
- Husleieavtaler og andre leieavtaler

Den innbyrdes og nærmere vektning av kriteriene er ikke angitt i retningslinjene, men er overlatt til nemnda å avgjøre ut fra det konkrete saksforhold. Det vil også være grunnlag for å vektlegge andre, relevante kriterier dersom saken skulle gi slik foranledning.

Nemnda er i sin vurdering bevisst på at regelverket og retningslinjene er et kompromiss mellom fratredende leges krav på et økonomisk oppgjør for overdragelse av opparbeidede verdier i sin praksis, mot rekrutteringshensyn og ønsket om at den best kvalifiserte lege skal gis mulighet til å starte opp i en praksis.

Den aktuelle praksis er etter nemndas vurdering en veldrevet spesialistpraksis innen sitt fagområde.

Praksisen har en standard som gjør at den oppfyller kriteriene for plassering i driftstilskuddsklasse III.

Nemnda vurderer praksisen til å være en solopraksis, men med en del av de stordriftsfordeler som følger av at man er lokalisert i et legesenter.

Praksisen er lett tilgjengelig for pasientene. Lokalet fremstår som tilrettelagt med hensiktsmessige logistiske løsninger i fellesarealene. Det er imidlertid et faktum at dagens lokalløsning ikke muliggjør ansettelse av audiograf eller kirurgi ut over det som kan utføres på legekontoret. Dette anses å innebære en begrensning i muligheten til å utvikle praksisen ytterligere i de samme lokaler.

Fremlagte regnskap dokumenterer høy omsetning og et høyt driftsresultat. Kostnadene må bedømmes som relativt nøkterne, men gjenspeiler samtidig den standard som spesialistpraksisen har og den driftsform som er valgt, jf. nedenfor.

Årlige konsultasjoner er om lag i henhold til normtallet. Et opparbeidet pasientgrunnlag og stor tilsøkning av pasienter gir tiltredende part et meget godt økonomisk utgangspunkt for oppstarten og den videre drift.

Et opplært og velfungerende hjelpepersonale er en faktor som tillegges betydelig vekt i utmålingen av opparbeidet praksis ved overdragelser. I denne sak er hjelpepersonalet ikke ansatt hos legen/i legens eget selskap, men leies inn fra det samlokaliserte legesenteret etter en gjensidig oppsigelig avtale. Dette gir en større usikkerhet enn om personalet var ansatt i praksisen som sådan og vil ikke kunne gi samme uttelling i en overdragelsessituasjon. Legen skal ha betalt for verdier han har opparbeidet i praksisen. I liten grad anser nemnda det slik at et «leieforhold» av denne karakter er å vurdere som opparbeidet av hjemmelshaver, selv om det i enkelte perspektiv kan sies å ha sine *fordeler*.

Overordnet anser nemnda at de inngåtte avtalene som er til driften med xxx har både positive og negative sider ved seg. På kort sikt er den gunstig for overtagende lege ved at kostnadene er lave og de fleste utgifter ved praksisdriften er dekket gjennom avtalene. Samtidig anser nemnda at en slik avtale fratrar legen noe av hans autonomi og styring over sin egen praksis. Investeringer på fellesområdet og ansettelse er utleiers domene. En gjensidig oppsigelsesfrist på seks måneder kan være en fordel for legen i gitte situasjoner, men mer betenkelig i andre. En slik avtale eksponerer praksisdriften for en viss risiko.

Det har ikke vært fravær/diskontinuitet som har påvirket praksisen i negativ regning.

Nemnda konstaterer at det har vært et påfallende svakt søkergrunnlag ved utlysningen og at det ikke har vært mulig å besette hjemmelen tidligere.

Basert på det ovenstående anser nemnda at fratredende parts prisforlangende er klart for høyt. Det finnes ingen eksempler fra nemndspraksis på en overdragelsessum i den størrelsesorden som er forlangt.

Samtidig anser nemnda at tiltredende parts pristilbud er for lavt og ikke gjenspeiler de verdier en faktisk får seg tilført gjennom praksisovertagelsen.

I en nylig avsagt nemndsavgjørelse innen samme fagområde, kom nemnda til at verdien av opparbeidet praksis skulle settes til kr 1 250 000. Det var også en solopraksis, men hvor lokalerne ikke ble ansett som egnet for videre drift. På den annen side var det tale om en 100 % avtale, og ikke 75 %, slik tilfellet er i denne saken. Det var også noe av de samme rekrutteringsproblemer knyttet til den hjemmelen som preger nærværende sak. I den nevnte saken var det ansatt en audiograf som ble med videre til kjøper etter overdragelsen.

Under henvisning til relevant nemndspraksis og hensyntatt at det er tale om en 75 % driftsavtale som ligger til grunn for praksisoverdragelsen, er nemnda kommet til at verdien av opparbeidet praksis skal settes til kr 1 250 000.

Det innebærer at samlet kjøpesum for praksisen blir kr 1 550 000.

Betalingsfrist settes til 13. april 2019 i samsvar med det tidspunktet som er meddelt for Xxx sin overtagelse av hjemmelen og praksisen

Kostnadene med nemndsbehandlingen fordeles i henhold til retningslinjene, nærmere bestemt slik at disse dekkes med en halvpart på hver part etter oppgave.

V. SLUTNING

1. Kjøpesummen fastsettes til kr 1 550 000 – *kronerenmillionfemhundreogfemtifusen* –
2. Kjøpesummen forfaller til betaling ved overtagelse av driftsavtalen, satt til 13. april 2019
3. Partene betaler in solidum – en for begge og begge for en – nemndas omkostninger etter oppgave

Avgjørelsen er på alle punkter enstemmig.

Ålesund/Bergen/Stavanger, 20. januar 2019

Truls Disen

Nils Grytten

Janne K. Bethuelsen